

YHTEENVETO VALIOKUNTIEN JA YLEISHALLINNON SELVITYKSISTÄ JA TOIMENPITEISTÄ ARVIOINTIKERTOMUKSESSA ESITETTYIHIN HUOMIOIHIN JA SUOSITUKSIIN

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan vastine

1. *Sosiaali- ja terveystoimen tulosalueet ovat sosiaalipalvelut, vanhuspalvelut, terveydenhuolto ja erikoissairaanhoido sekä suun terveydenhuolto. Sosiaali- ja terveystoimen vision mukaan asioita tehdään uudella tavalla asiakkaan ja kuntalaisten hyväksi ja Kauniainen haluaa olla sote-kentässä ketterä, uudistuva ja tehokas toimija. Mitä konkreettisia toimenpiteitä on tehty, minkälaisia mittareita on käytetty sekä mikä on ollut tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuus?*

Sosiaali- ja terveystoimen toiminnassa vuonna 2021 korostui Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen sote-uudistukseen liittyvä valmistelu, hankkeet ja monet projektit. Apotin käyttöönotto ja siihen liittyvä kehittämistyö oli toinen keskeinen hankekokonaisuus. Tulevaisuuden sote-keskus ja Ikäntyneiden palveluihin liittyvä kehittämistyö olivat keskeisiä strategian toteuttamista tukevia toimenpiteitä. Ketterän ja oppivan organisaation ideaan liittyvät Lean-menetelmien systemaattinen käyttö terveysaseman vastaanotolla ja kokeilukulttuuri laajemmin koko toimialalla.

Digitalisaatio-tavoitetta edistettiin valmistamalla Ikäohjelmaan liittyvä Digi-ohjelma sekä kuntalaisille että henkilökunnalle.

Vaikuttavuutta voidaan seurata hyvinvointikyselyin. Vuonna 2021 olimme mukana PKS-kuntien yhdessä toteuttamassa hyvinvointikyselyssä.

Seuranta ja mittarit

Sosiaali- ja terveystoimessa seurataan palvelun saatavuutta ja saavutettavuutta, asiakaskokemusta, henkilöstökokemusta, tuottavuutta eli toiminnallista kyvykkyyttä sekä vaikuttavuutta.

Asiakaskokemusta mitataan (Happy or not) ja siinä esille nostettuja tarpeita nostetaan tiimin yhteiseen kehittämiseen.

Ketterän kokeilukulttuurin ja LEAN- periaatteiden mukaisesti toimintatapoja kehitetään yhdessä sovittujen kokeilujen kautta. Kokeilut ajoitetaan, vastuuhenkilöt nimetään ja arvioinnit käynnistävät tarvittaessa uuden kehittämisen syklin. Vastaanotolla kehittämistyötä tuetaan johdon Gemba-kävelyin ja kokonaisuus visualisoidaan Kanban- taululle. Toimialan eri yksiköiden tekemät kokeilut kirjataan ja käsitellään soten johtoryhmässä.

Henkilöstökokemusta mitataan Pulssi- kyselyillä ja esihenkilöiden onnistumista tehtävässään NPS-suosittelemuindeksillä. Lisäksi paikallisesti tiimeillä mm. FORMS- pohjaisia kyselyitä, joissa viikkotasolla mitataan työn merkityksellisyttä, työkuormaa ja viihtyvyyttä.

Digitaalisten asiointikanavien käyttö asiakastyössä on vakiintunut osaksi terveydenedistämistyötä ja sairaanhoitoa (sähköiset terveystarkastukset, nettiterapiat, omahoidon tukimateriaalit, Maisa-asiointi). Tämä on osaltaan helpottanut myös palvelujen saavutettavuutta.

Terveydenedistämistyön tueksi on rakennettu Elintapamuutosten palvelupolku.

(<https://www.kauniainen.fi/wp-content/uploads/2022/02/Elintapamuutosten-palvelupolku.pdf>)

Vaikuttavuutta voidaan välillisesti mitata hoidon jatkuvuudella (tunnetusti tarjoaa etuja potilaalle, kun sama ammattilainen hoitaa potilasta) ja siihen läheisesti liittyvällä hoitovastaavuudella. Vaikuttavuutta mitataan myös väestön terveydentilaa kuvaavien tutkimusten avulla (AVTT, Finsote, PKS-hyvinvointikysely).

Apotin tiedolla johtamisen työryhmässä on ideoitu ja kehitetään Healthy Planet- sovellukseen osiota, joka mahdollistaa tulevaisuudessa eri asiakasryhmien, esim. terveyshyötyasiakkaiden, hoidon prosessin sujuvuuden (tehokkuus) ja lopputuloksen (toimenpiteiden vaikuttavuuden) arviointia sekä yksilö- että asiakasryhmätasolla. Kauniainen on edelleen *asiakasnäkökulmasta vetovoimainen palvelun tarjoaja*, tämä näkyy valinnanvapautta käyttävien asiakkaiden lukumäärän kasvuna.

Taulukko. Sosiaali- ja terveystoimen tavoitteiden seuranta

	Mittarit
Asiakas ja kuntalainen: Asiakaskokemus	Terveyspalvelut, Suun th: Happy or Not Vanhuspalvelut: Asiakaskyselyt
Palvelujen saatavuus	Terveyspalvelut: T3=0 Hoito alkaa 1h kuluttua yhteydenotosta virka-aikana Hoitotakuu, kiireetön hoito 3 kk Suun th: kiireetönhoito 85 pv; kiirehoito 1-3 pv, lasten recallit toteutuu suunnitellusti, hoitotakuu toteutuu Vanhuspalvelut ja sosiaalipalvelut: toteutuu lakisääteisten määräaikaisten puitteissa. PTA 7 vrk
Tuottavuus	euroa/palveltu asiakas Seurattavia tavoitteita, surrogaatit: x % hoidetaan etänä 50 % ottaa yhteyttä Maisalla Jokaisella on hoitovastaava, % Peruuttamattomien käyntien %-osuus vähenee, Suun th Digi-palvelujen käyttö Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden osuus, tavoite 94% toteutuu Sosiaalipalvelut: monialainen ja moniammatillinen yhteistyö, poikkihallinnollisten ohjelmien tavoitteiden toteutumisen *
Henkilöstökokemus	Pulssi 4,2 (Feelback) Henty
Vaikuttavuus	Mittari, terveyspalvelut Terveysyötyindikaattorit paranevat (ylipaino) tupakointi, alkoholi, masennus, RR, LDL, HBA1c Episodiasiakkaan asia ratkeaa Pitkäaikaissairaalla on THS, terveyshyötypotilaalla coachaus Pääkaupunkiseudun hyvinvointikyselyn tulokset 2021 Ikäluokittain: kaikki yli 20-vuotiaat Kouluterveyskysely 2021 Korona-ajan vaikutukset (opetustoimen kyselyt 2021 ja 2021)

*Ketteryys, esim. Työpariksi asiakastyöhön asiakkaan palvelutarpeen arviointiin pyydetään jonkun muun kuin oman ammattikunnan edustaja. Asiakkaan asiaa saadaan tehokkaasti ja monialaisesti osaten edistettyä reaaliajassa ja työntekijöiden ymmärrys ja osaaminen toisensa työtä kohtaan kasvaa. Toiminta on ketterää, uudistunutta ja asiakkaan kannalta tehokasta, kun hänen asiaansa ei siirretä toiselle tulosalueelle.

- Kauniainen on vuodesta 2015 osallistunut Kuntaliiton keskisuurten kuntien sosiaali- ja terveystoimen kustannusvertailuun. Vuoden 2020 vertailussa mukana olivat Kainuu, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Lohja, Loviisa, Porvoo, Salo ja Sipoo. Edullisimmillaan terveydenhuollon palvelut keskisuurista kunnista järjesti Kauniainen (2 371 euroa / asukas), vaikka kustannukset nousivat 2,4 prosenttia, ikävakioidut kustannukset huomioon ottaen Kauniaisissa oli toiseksi edullisimmat vuonna 2021 tehdyssä vertailussa. Mitkä syyt vaikuttavat alhaisempiin kustannuksiin?*

Kauniaisissa on Suomen tervein väestö ja kuntalaiset käyttävät julkisten palvelujen ohella tai lisäksi myös yksityisiä palveluja, työikäiset etenkin työterveyshuollon palveluja.

Kun esim. avoterveydenhuollon kustannuksissa huomioidaan tarvekerroin, Kauniaisten kustannukset ovat vertailukuntien korkeimmat. Ikäkertoimen huomiointi kuvaa tilannetta toisesta näkökulmasta, koska se huomioi kunnan ikärakenteen. Kauniaisissa 20% kuntalaisista on yli 65-vuotiaista ja 85-vuotiaiden osuus on kasvanut. Tässä ryhmässä painottuukin erityisesti vanhimpien yli 85-vuotiaiden monia muita vertailukuntia suurempi osuus.

Vuosien 2020 ja 2021 välillä Kauniaisten väestö on kasvanut n. 2,1 %, mikä osaltaan laskee asukaskohtaista kustannusta. Työskentely tiimimallissa, digitaaliset palvelut ja muut toteutetut kehittämistoimenpiteet ovat myös vaikuttaneet laskeneisiin kustannuksiin. Valtio on korvannut koronapandemiasta kaupungille aiheutuneet kustannukset lähes täysimääräisesti, joten niiden kulurasitus terveydenhuollon talouteen on ollut varsin vähäinen.

- 3. Vanhuspalvelut Koronapandemia vaikutti jo toista vuotta peräkkäin merkittäväällä tavalla vanhuspalveluiden toimintaan. Villa Breda oli lähes koko vuoden suljettuna ulkopuolisilta asiakkailta, ja omaisilla ei ollut pääsyä asukkaiden huoneisiin usean kuukauden ajan.*

Länsi-Uudenmaan kuntien yhteiskehittämishankkeina luotiin Arvokas elämän loppuvaihe -konsepti, johon liittyvät koulutukset käynnistyivät joulukuussa 2021 ja jatkuvat kevään 2022 aikana. Tarkastusvaliokunta pyytää arviota hankkeesta ja sen vaikutuksista.

Länsi-Uudenmaan yhteinen hanke alkoi keväällä 2021 ja henkilökunnan koulutukset toteutettiin kesäkuun 2022 loppuun mennessä. Hankkeessa kehitetty *Arvokas elämän loppuvaihe*-konsepti sisältää saattohoidon ohjeistuksen, joka tukee jokaisen asiakkaan omien toiveiden huomioimista. Käsikirja rakentaa osaamista palliatiivisen hoidon ja saattohoidon alueella.

Viisi koulutuskokonaisuutta (kivunhoito, oirehoito, hoitolinjaukset ja saattohoito, asiakaslähtöisyys, tunteet ja vuorovaikutus) olivat kertaluonteisen Live-tapahtuman jälkeen katsottavissa neljän viikon ajan, lisäksi kokonaisuuteen kuuluu saattohoitopassi-verkkokoulutus (THL), joka on edelleen suoritettavissa jatkuvasti verkossa. Näiden lisäksi Arvokas elämän loppuvaihe-hanke sisältää saattohoidon käsikirjan ja saattohoidon purkukeskustelulomakkeen.

Villa Bredassa otettiin käyttöön keväällä 2022 saattohoidon purkukeskustelu-lomake, jolla arvioidaan saattohoidon toteutumista. Purkukeskustelujen toteutumista seurataan koko LU-alueella Webropol –kyselyllä kevään 2022 aikana.

Hankkeet toteutus ja vaikuttavuus: Koulutus on selkeä kokonaisuus. Se yhdenmukaistaa elämän loppuvaiheen hoitoa LU-hyvinvointialueella. Käsikirjat henkilökunnalle on tehty sekä suomen ja ruotsin kielellä. Koulutukset ovat olleet hyviä. Verkostoituminen hankkeen aikana on ollut antoisaa. Unelmien Sote- oppimisolusta on helppo käyttää koulutuksiin osallistumisiin. Saattohoidon kehittäminen ja koulutukset jatkuvat edelleen sekä vanhoille että uusille työntekijöille.

Vaikuttavuutta on jo nyt nähtävissä ja esimerkiksi purkukeskustelujen seurauksena on voitu nimetä saattohoidon onnistumisia ja kehittämisalueita. Onnistumisia on tullut mm. hoitoneuvottelujen toteutumisessa, kivun hoidossa, lääkkeettömien hoitokeinojen toteutumisessa ja omaisten/läheisten tukena olemisessa. Kehittämiskohteiksi on tunnistettu Villa Bredassa elämän loppuvaiheen ennakoivien hoitosuunnitelmien laatiminen yhteistyössä asukkaan ja omaisten kanssa sekä kivun hoito (lääkkeetön ja lääkkeellinen). Kehittämistyötä jatketaan ohjaamalla työntekijöitä käsikirjan mukaiseen toimintaan, uusilla koulutuksilla sekä yksikön toiminnan jatkuvalla kehittämisellä.

4. *Asiakas- ja potilastietojärjestelmä Apotti otettiin käyttöön vanhushpalveluissa huhtikuussa 2021. Käyttöönottoa edelsi mittava henkilöstön koulutus, joka jatkuu edelleen. Millä tavoin koulutukseen käytetty aika on vaikuttanut hoitotyössä käytettävissä olevaan aikaan / hoidon laatuun.*

Vanhushpalvelut

THL:n määritelmä välittömästä asiakastyöstä sisältää myös asiakasta koskevien tietojen kirjaamisen. Vanhushpalvelulain 3 §:n 1 mom. 4 kohdassa mainitaan: Välittömällä asiakastyöllä tarkoitetaan hoitoa ja huolenpitoa sekä asiakkaan toimintakykyä ja kuntoutumista edistäviä ja ylläpitäviä tehtäviä, asiakasta koskevien tietojen kirjaamista, palvelutarpeen arviointia sekä hoito- ja palvelusuunnitelman laatimista ja päivittämistä.

Villa Bredassa Apotin koulutuksiin, käyttöönottoon ja uuden oppimiseen on käytetty paljon aikaa. Käyttöönottoon varauduttiin ottamalla sijaisia sekä käyttöönoton ajaksi että sen jälkeen. Apotissa on paljon toiminnallisuuksia ja työnkuluja, joiden oppiminen vie aikaa. Apotti- koulutukseen käytetty aika parantaa hoidon laatua pidemmällä aikavälillä, kun järjestelmää osataan käyttää sujuvasti. Apotti on myös kehittyvä järjestelmä ja käytettävyyden parantamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Kotihoidossa Apotin käytön opettelu on jatkunut koko ajan oman työn ohella. Kotihoidossa käytetty Rover-sovellus (mobiili älypuhelimessa oleva sovellus) on helppo ja nopea oppia. Sen kautta tapahtuu kaikki päivittäinen kirjaaminen asiakkaan luona. Itse Apotin käyttö tietokoneella on vaatinut vieriovetusta. Kotihoidon työnjakajana toimiva hoitaja on aikatauluttanut hoitajille opetukseen käytetyn ajan niin, että kaikki kotihoidon asiakaskäynnit on saatu toteutettua. Kotihoidon Apotti-osaamisessa on eroja. Suurimmalla osalla hoitajista osaaminen on hyvää tai kiitettävää. Kirjaamista ollaan päästy myös kehittämään, mm. keskittymään laadukkaampiin hoitotyönsuunnitelmiin sekä tekemällä kirjaamiseen liittyviä kehitysehdotuksia Apotti Oy:lle, näistä muutama on jo tuotannossa.

Villa Bredan palvelukeskuksessa koulutukset ja Apotin ohjelmaan perehtyminen vaati välillä erityisjärjestelyjä, kun esim. pakolliset koulutukset sattuivat päällekkäin varsinaisen päivätoiminnan kanssa. Verkkokurssit suoritettiin muun päivätoiminnan ohella tai silloin kun päivätoiminta oli tauolla korona-rajoitusten takia.

5. *Rekrytointihaasteet ovat kasvaneet entisestään. Esim. laitoshoitajien esimiestä ei ole onnistuttu rekrytoimaan kuluneen puolen vuoden aikana. Vieraskielisten lähihoitajien osuus on kasvanut. Tarkastusvaliokunta toivoo analyysiä siitä, mitkä ovat olleet syitä vuonna 2021 hoitohenkilökunnan lisääntyneeseen irtisanomisten määrään.*

Villa Breda

Yhteiskunnassa käytävä jatkuva negatiivinen keskustelu vanhustyöstä ja yleinen tyytymättömyys palkkaan ja työhön ovat lisääntyneet. Myös jatkuva muutospaine poikkeustilanteissa, kuten korona ja sitä ennen Villa Bredan toiminnan aloittamiseen liittyvät ongelmat, ovat haastaneet hoitohenkilökuntaa, mikä näkyy henkilökunnan vaihtuvuutena.

Villa Bredan ensimmäisestä kerroksista on vuosina 2021-22 irtisanoutunut yhdeksän ja toisesta kerroksesta vuonna 2021 kaksi henkilöä ja kotihoidosta kuusi. Irtisanoutumisen syitä on monia. Osa on normaalia vaihtuvuutta, eikä niihin liity suurempaa tyytymättömyyttä. Osa liittyy eläkkeelle jäämiseen, muuttoon toiselle paikkakunnalle tai työpaikan vaihtamiseen toimialan sisällä. Joskus työntekijät voivat kokea, että pieni työyhteisö ei ole itselle sopivin. Henkilökunnassa on

opiskeluintoisia hoitajia ja irtisanoutumisen syynä onkin usein opiskelu, esim. lähihoitajan opiskelu sairaanhoitajaksi tai sairaanhoitajan jatko-opinnot. Työaikajärjestelyin sairaanhoitajaopintoja on voinut esim. kotihoidossa suorittaa myös työn ohella.

Rekrytointihaasteet koskevat kuitenkin kaikkia yksiköitä. Kuntatyönantaja ei pysty kilpailemaan palkkauksella yksityissektorin kanssa. Sijaisia pitkiin sijaisuuksiin on vaikea saada ja esim. kotihoidossa tehdään erinäisistä syistä lyhennettyä työaika. Vakituksella henkilökunnalla on paljon vastuuta (paperityöt, omat asiakkaat). Paremman palkan ja vapauden lisäksi vuorotyöstä säästyminen lisää kiinnostusta yksityissektorille hakeutumiseen.

Villa Bredan palvelukeskuksessa vastaavaa laitoshuoltajaa on haettu yli vuoden ajan. Laitoshoitajien keskuudessa vaihtuvuutta on ollut suhteellisen paljon. Syitä on monia, mm. opiskelun aloittaminen, muutto toiselle paikkakunnalle ja muut henkilökohtaiset syyt. Myös lähiesimiehen puuttuminen, matala palkka ja keikkalaiseksi siirtyminen ovat olleet syynä irtisanoutumiselle.

Terveysasema

Hoitohenkilökunnan vaihtuvuuden lisääntyminen ja alanvaihto ovat valtakunnallinen ilmiö, joka liittyy alan palkkakehitykseen ja arvostukseen. Työtehtävissä ja toimintaympäristössä on tapahtunut muutoksia, jotka ovat osaltaan vaikuttaneet tilanteeseen. Viime vuosina perustehtävien hoitamista ovat vaikeuttaneet huomattavasti koronapandemia ja siihen liittyvät toimenpiteet, kuten infektiovastaanotto toiminta, tartunnan jäljitys, puhelinneuvonta, ohjaus ja viestintä alueen muiden toimijoiden ja toimialojen kanssa, varautuminen sekä mittavat viranomaisveloitteet ml. todistukset, ohjeet, testaustoiminta. Ylityö on lisääntynyt ja uupumisoireet työntekijöiden keskuudessa ovat lisääntyneet.

Terveydenhoitajilla irtisanoutumisen syitä on ollut työn vaativuuteen nähden matala palkka sekä ohjautuminen muille aloille (apteekki, koulut ja siirto yksityiselle sairaanhoitajan työhön.) Oman työn vastuullisuus on painanut. Korona-aika vaati paljon joustoa kaikilta terveydenhoitajilta, vaikka koronajäljitys ja rokotukset on hoidettu pitkälti ostopalveluna.

Suun terveydenhuollossa on ollut erityisesti hammashoitajien rekrytointivaikeuksia. Yksi hammashoitajan vakanssi on ollut täyttämättä yli vuoden. Pula hammashoitajista näkyy koko pääkaupunkiseudulla. Henkilöstön rekrytointihaasteiden takia ei ole myöskään pystytty täyttämään uutta hammaslääkärin ja hammashoitajan vakanssia.

Millä tavoin varmistetaan, että hoitohenkilökunnalla (vanhuspalvelut) on riittävä kielitaito palvella asiakkaita heidän äidinkielellään?

Kotihoidossa kielitaidolla on iso merkitys, koska työ tapahtuu yksin asiakkaan luona. Asiakas- ja potilastietojärjestelmään kirjaaminen luo lisähaasteita. Tietoa tulee osata lukea, etsiä, tuottaa ja kirjata oikeaan paikkaan. Kotihoito toteuttaa kuntouttavaa hoitotyötä, jolla tuetaan asiakkaan kotona asumista mahdollisimman pitkään, joten suullisen ohjaamisen tulee onnistua.

Haastattelutilanteessa kielitaito tulee esille ja jos siinä puutteita hoitajaa henkilöä ei oteta töihin. Kotihoidossa on nyt hyvä tilanne, koska heillä on hyvin hoitajia, jotka myös puhuvat ruotsia. Asumisyksikössä joudutaan yksittäistapauksissa henkilöstövalinnoissa lieventämään kielitaitovaatimusta, koska kielitaitoisia hakijoita ei ole. Lähihoitajakoulutuksen käynyt osaa hoivatyön, ja kaupunki työnantajana järjestää kielikoulutusta.

6. *Miten Kauniaisten sosiaali- ja terveystoimi huomioi sen, että Villa Bredan asukkaiden mahdollisuudet pandemia-aikana liikkumiseen ja virikkeelliseen toimintaan loppuivat?*

Vanhuspalveluissa on koko pandemiakauden aikana noudatettu eri viranomaisten ja asiantuntijoiden antamia ohjeita. Aluksi ulkopuolisten käynnit yksiköissä kiellettiin täysin, mutta kesän 2020 jälkeen rajoituksia purettiin tai lievennettiin. Tavoitteena oli koko ajan vähentää sosiaalisia kontakteja, joiden kautta koronan tiedettiin leviävän.

Liikkuminen ja virikkeellinen toiminta ei loppunut pandemian aikana missään vaiheessa kokonaan. On selvää, että siinä vaiheessa, kun ulkopuolisten käynnit olivat kiellettyjä, niiden määrä väheni, kun omais-, vapaaehtois- yms. kontaktit eivät toteutuneet. Yhteydenpitoa läheisiin toteutettiin mahdollisuuksien mukaan puhelujen, videopuheluiden avulla. Ulkoilun ja ajanvietteen järjestäminen oli siinä vaiheessa yksinomaan hoitotyöntekijöiden järjestettävänä. Niiden järjestäminen kuuluu kuitenkin hoitotyöntekijöiden tehtäviin normaaliaikoinakin. Pandemia-aikana työntekijöille on painotettu näiden toimintojen järjestämisen tärkeyttä.

Kun rajoituksia purettiin, järjestettiin useita erillisiä tapaamistiloja asukkaille ja heidän läheisilleen. Yhteiseen ulkoiluun kannustettiin. Virikkeellinen toiminta käynnistettiin yksilö- tai pienryhmätoimintana, kun viranomais- ja asiantuntijaohjeet sen mahdollistivat, mm. asumisyksikön sosiaaliohjaajan pienryhmätoimintana hoitotyöntekijöiden toiminnan lisänä.

lääkille asiakkaille tarkoitetuissa asumisyksiköissä olevien asukkaiden katsotaan kuuluvan merkittävimpään koronan riskiryhmään. Sen vuoksi edelleen on voimassa heidän suojaamiseensa tähtääviä suosituksia. Sosiaalisia kontakteja suositellaan välttämään tai rajaamaan pieniin joukkoihin. Noudatamme HUS: n infektioyksikön antamia suosituksia, joiden mukaan ensisijainen vierailumuoto on edelleen yhteinen ulkoilu. Aktiviteettien järjestämistä suositellaan edelleen vain pienryhmissä tai ryhmäkodeittain. Sen vuoksi asumisyksikön asukkaille ja muille Villa Bredan asiakkaille ei vielä järjestetä yhteisiä tilaisuuksia. Ketään ei kuitenkaan kielletä osallistumasta niihin.

Syyskuun alusta alkaen saatiin asumisyksikköön toinen sosiaaliohjaajan vakanssi ja uusi työntekijä aloittaa 9.9.2022. Sen jälkeen asumisyksikön molemmissa kerroksissa on oma sosiaaliohjaaja. Syyskuun alussa saatiin myös kaksi fysioterapeutin vakanssia, joten molemmissa kerroksissa on nykyisin fysioterapeutti. Näillä toimilla pyritään lisäämään aktiviteetteja asukkaiden arkeen.

7. *Tilinpäätöksessä kerrotaan kouluterveydenhuollossa valmistuneesta oppilashuollon käsikirjasta, jota ei kuitenkaan löydy Kauniaisten kaupungin sivuilta. Mistä nuorten tyttöjen ahdistuneisuuden lisääntyminen johtuu? Tiedetään, että terveet elämäntavat, riittävä uni, säännöllinen ruokarytmi ja mielekkäät harrastukset sekä positiiviset ihmissuhteet lisäävät hyvinvointia ja niillä on myös terveyteen positiivisia vaikutuksia.*

Millä tavoin oppilashuollon käsikirjassa vastataan nuorten ahdistuneisuuteen liittyviin haasteisiin ja katsotaanko toimien olevan riittäviä.

Oppilashuollon käsikirja ohjaa oppilashuollon ammattilaisten työtä ja määrittelee toimintatavat. Suoraan tämän tyyppistä analysointia esim. tyttöjen pahoinvoinnista käsikirjasta ei löydy. Kouluterveyskysely tuo näitä ongelmia esille ja kouluissa pureudutaan siitä nousseisiin ongelmiin. Tyttöjen pahoinvointi on ollut nouseva trendi koko maassa. Oppilashuoltoryhmä tekee tärkeää ennaltaehkäisevää työtä.

Länsi-Uudenmaan kunnissa lasten ja nuorten mielenterveyspolkua kehitetään jatkuvasti. Käytössä on esim. systeeminen malli, voimaperheet, Coolkids, IPT-A, IPC, lapset puheeksi toimintamallit.

Kouluterveyskysely toimii myös tärkeänä mittarina. Kouluterveydenhuollossa tehdään sekä päihdekysely Adsume että masennusseula herkästi, jos huoli herää. Erikoissairaanhoidon ruuhkainen ja kehittämiskohteena on ollut perusterveydenhuollon osaamisen kehittäminen mm. seulojen ja mini-interventioiden käyttö työn tukena

8. *Sosiaalityön painopiste on ollut sekä perhe- että aikuissosiaalityössä maahanmuuttaja-asiakkuuksissa, muualta Suomesta kuntaan muuttaneista, joiden kotouttamisaika on umpeutunut ja jotka tarvitsevat apua arjessa selviytymiseen. Millä tavoin Kauniainen on varautunut muualta Suomesta kuntaan muuttaneiden maahanmuuttaja-asukkaiden, joiden kotouttamisaika on umpeutunut, tarpeiden kartoitukseen ja heidän tarvitsemaansa tukeen selviytyä arjessa.*

Kauniaiisiin on muuttanut v. 2020-21 useita maahanmuuttaja-asiakasta muista kunnissa. Muutto on ollut pääasiassa pääkaupunkiseudun sisäistä muuttoliikettä. Sosiaali- ja terveystoimi sai uuden maahanmuuttotyöhön osoitetun sosiaaliohjaajan vakanssin ja 1.9.2022 alkaen asumisneuvojan, joka sijoittuu aluksi sosiaali- ja terveystoimeen. Myöhempi sijoittuminen kaupunkiorganisaatiossa ratkaistaan syksyn aikana.

Sosiaalipalveluissa maahanmuuttaja-asiakkaiden tiimiin kuuluu sosiaalityöntekijä, jonka toisena vastuualueena maahanmuuttotyön lisäksi on lastensuojelutyö sekä yksi sosiaaliohjaaja, jonka erityisosaaminen on nuorissa maahanmuuttajissa. Lisäksi tiimiin on kiinnitetty perhetyön sosiaaliohjaaja. Täydentävän toimeentulotuen osalta tiimillä on käytettävissä aikuissosiaalityön sosiaaliohjaajan asiantuntemus.

Kotouttamisen edistäminen on monialaista yhteistyötä. Varsinaiseen maahanmuuttajatiimiin kuuluu lisäksi terveydenhoitaja ja lapsiperheiden kotipalvelun ohjaaja. Perheiden kokonaisvaltaisen kuntouttamiseen osallistuu lisäksi muita kunnan toimijoita kuten päihde- ja mielenterveyshuollon sairaanhoitaja ja palveluntuottajana mm. Granin Lähiapu. Lisäksi yhteistyötä tehdään sivistystoimen ja erityisesti opetuspalvelujen kanssa.

Muualta kuntaan muuttaneiden palvelutarpeen arvioinnin helpottamiseksi sosiaalityöstä pyydetään edellisen asumiskunnan tiedot muuttajista. Kotoutumisajan (3-4 vuotta) jälkeen asiakkaat siirtyvät aikuissosiaalityön puolelle, jossa asioivat tarpeen mukaan myös muut kuin kansainvälistä suojelua saavat maahanmuuttajat. Yksilö – ja perhekohtaisessa palvelutarpeessa on merkittävää vaihtelua, se voi vaihdella neuvonnasta ja ohjauksesta, täydentävään toimeentulotukeen ja vammaispalvelujen käyttöön.

Kotouttamistyötä kaikkien maahanmuuttajien osalta ohjaa Kauniaisten kotoutumisen edistämisen ohjelma (2018-22), jonka valmistelun aikana toteutettiin Kirkkonummen kanssa Yhteinen kuntamme hanke. Olemme aktiivisesti kehittäneet kotouttamistyötä ja tehostaneet pakolaisten ohjausta ja neuvontaa tämän vuonna 2017 alkaneen hankkeen myötä.

Voimassa oleva laki kotoutumisen edistämisestä edellyttää kuntia järjestämään kuntaan muuttaneille kansainvälistä suojelua saaville kotoutumisajan palvelut 3-4 vuoden ajan riippuen henkilön oleskelulupastatuksesta. Laissa määritellään myös kunnille maksettavat korvaukset pakolaisten vastaanottamisesta. Kiintiöpakolaisia Kauniaiisiin tuli edellisen kerran vuonna 2014. Vuonna 2022 kuntaan vastaanotetaan kiintiöpakolaisia, joita Kauniainen on ELY-keskuksen kanssa tehdyssä sopimuksessa sitoutunut ottamaan 10/vuosi.

Asiakkaan kokonaisvaltainen kotouttaminen edellyttää yhteistyötä kaupungin eri toimialojen, TE-toimiston, oppilaitosten ja kolmannen sektorin toimijoiden välillä. Lapsiperheiden kohdalla koko perheen tukeminen ja monialainen yhteistyö ovat tärkeitä.

9. *Perheneuvolan työ painottui 7–15-vuotiaiden lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä tukemiseen. Asiakkaiden määrässä ei ole edelliseen vuoteen verrattuna merkittävää muutosta (+3) mutta käyntejä oli 217 enemmän. Lapsiperheiden sosiaalityön painopiste (TA 2021) ennaltaehkäisevässä lastensuojelutyössä ja perheiden kokonaisvaltaisessa kuntouttamisessa. Millaisia konkreettisia toimia on toteutettu lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa ja perheiden kokonaisvaltaisessa kuntouttamisessa? Entä millaisia tuloksia näistä on saatu?*

Perheneuvolan antama perheiden, lasten ja nuorten tuki on moniammatillinen. Tiimiin kuuluu psykologit, perheneuvoja (sosiaalityöntekijä, pari- ja perhepsykoterapeutti) sekä konsultoiva lastenpsykiatri. Ensitaapaamiseen kutsutaan sekä lapsi että huoltajat, työntekijöinä tapaamisessa ovat sekä psykologi että perheneuvoja. Tapaamisessa tehdään alustava kartoitus haasteesta ja suunnitelma arviointijaksosta. Arviointijaksolla lasta ja huoltajia tavataan erikseen ja hoitosuunnitelma tehdään yhteisessä tapaamisessa, johon usein myös lastenpsykiatri osallistuu.

7-12 vuotiaiden lasten haasteet ovat erityisesti olleet käyttäytymiseen tai Nepsy-piirteisiin liittyviä, kun taas 13-15 vuotiaiden haasteet ovat usein mielenterveydellisiä.

Lasten ja nuorten tuki on säännöllisiä, usein viikoittaisia, terapeutteja keskusteluja ja tarvittaessa rinnalle tulee lääkehoito. Lapsen omaan arvioon voinnistaan käytetään eri kyselylomaketta, kuten esim. RBDI, RGAD, RCAD ja Audit. Tapaamisissa voi käyttää mm. mielialakortteja, vahvuuskortteja ym. auttamaan lasta ja nuorta ilmaisemaan ajatuksensa ja tunteensa. Tarvittaessa tehdään psykologien arvio psykologisten testien avulla.

Työskentelyn kuuluu sekä lapsen yksilötapaamisia, että huoltajien tapaamisia erikseen sekä säännöllisesti yhteisiä tapaamisia. Yhteistyö lasta, nuorta ja perhettä tukevien tahojen kuten oppilashuolto, opettajat, nuorisotyö ja lastensuojelu kesken on tärkeä osa perheneuvolan työskentelytapaa.

Huoltajien osallisuutta ja osallistamista työskentelyyn pidetään perheneuvolassa erittäin tärkeänä ala-ikäisten lasten kanssa työskentelyssä. Huoltajat ovat vastuussa lasten kasvatuksesta ja huolenpidosta ja heillä on arvokasta taustatietoa. Lasten haasteet voivat olla sekä psyyken rakenteesta johtuvia, ympäristöön liittyviä tai yhdistelmä molemmista. Työskentelyssä huoltajien kanssa on pyrkimys ymmärtää, mistä on kyse sekä antaa psykoedukaatiota, edesauttaa huoltajien ja lasten välistä ymmärrystä sekä tukea huoltajia tukemaan lasta tai nuorta.

Riippuen lapsen tai nuoren voinnista, motivaatiosta ja kyvystä työstää asioita työskentely kestää muutamasta tapaamisesta pitkiinkin hoito- ja tukisuhteisiin. Osalla lapsilla ja nuorilla on pitkään kestäviä oireita tai haasteita, jotka eivät kuulu erikoisairaanhoidon piiriin. Perheneuvolan työntekijät ovat osaavia arvioimaan, milloin lapsen tai nuoren tilanne vaatii erikoisairaanhoidon osaamista, eikä kertaakaan konsultoivan lastenpsykiatrin tekemä lähetettä ole palautettu tarpeettomana.

Perheneuvolasta ohjataan perheitä KELAn kustantamaan kuntoutukseen (esim. Laku-kuntoutus ja psykoterapia) sekä järjestöjen tarjoamiin ryhmiin.

Perheneuvolan antama tuki on luonteeltaan ennaltaehkäisevää ja lyhytkestoista, mutta on myös tilanteita jolloin lasten, nuorten tai perheen haasteet vaativat pitempiaikaista tukea ja

interventiota. Erikoissairaanhoidosta ohjataan perheneuvolaan ne lapset ja nuoret, jotka tarvitsevat tukea erikoissairaanhoidollisen tutkimuksen tai tuen tarpeen päättymisen jälkeen.

Yhdyskuntavaliokunnan vastine

Strategisten tavoitteiden vuositoimenpiteiden toteutuminen vuonna 2021

Strateginen tavoite 2.5. Kaupungintalon alueen kaavamuutosprosessi saadaan päätökseen valtuustokauden aikana.

Tarkastusvaliokunnan arviointi:

Kaavamuutosehdotuksen päätöksenteko on kesken. Tilaohjelma on laadittu.

Kommentti Kaavamuutosehdotus on laadittu ja saatettu päätöksentekoon, mutta palautettu valmisteluun. Yksimielisen ratkaisun aikaan saamiseen ei ole löytynyt edellytyksiä, ja hanke on siirtynyt uudelle valtuustokaudelle ja sisällytetty kaupungin strategiassa kaupunkisuunnittelun kärkihankkeisiin. Ennen varsinaisen kaavaprosessin jatkamista on syytä selvittää periaatteet, joiden pohjalta kaavoitusta jatketaan.

Strateginen tavoite 3.1. Kaupunkirakennetta kehitetään maankäytön ja asumisen kehityskuvan mukaisesti Kauniaisten identiteettiä vahvistaen.

Tarkastusvaliokunnan arviointi:

Toimenpiteiden toteutumista on vaikea arvioida ilman selkeitä tavoitemittareita. Suojelukaavoja oli käsitellyssä 3 kpl ja asuinkerrostalojen kaavahankkeita kävelyetäisyydellä asema-alueelta oli vireillä 4 kpl.

Uudisrakennushankkeissa rakennusluvan yhteydessä on varmistettu istutettavan tontinosan säilyminen katukuvassa vihreänä.

Kommentti: Kaupunkisuunnittelulle ja asemakaavamuutosten käynnistämiseksi ei itsessään ole tarkoituksenmukaista asettaa tavoitemittareita. Sen sijaan kaavoituksen tuloksia mitataan esim. asuntotuotannon määrien tai asukasluvun kehityksen kautta. Kaavamuutoksia käynnistetään tarpeiden pohjalta, strategian sekä maankäytön ja asumisen kehityskuvan kaupunkirakenteellisten periaatteiden mukaisesti. Kehityskuvan mukaisesti volyymiltaan voimakkaampi rakentaminen tulee keskittää ensisijaisesti Kauniaisten aseman vaikutuspiiriin (<600 m) sekä Koivuhovin aseman välittömään läheisyyteen. Lisäksi pää- ja kokoojakatujen varsille tulee mahdollistaa suurmaisemaan soveltuvaa rakentamista. Kaavojen sisällölliset vaatimukset määrittyvät kaavaprosessin aikana ja sisältövaatimuksia ohjaa lainsäädäntö sekä viranomaisyhteistyö kuten kaavasta saadut lausunnot ja kaavaprosessin aikana pidetyt viranomaisneuvottelut ja muu palaute.

Strateginen tavoite 3.2. Kauniainen edistää kestävästä kehitystä.

Tarkastusvaliokunnan arviointi:

Hiilineutraaligrani.fi.-sivut on avattu ja seurantatyökalu on valmisteilla.

Kestävien liikkumismuotojen kulkumuoto-osuudet eivät ole kasvaneet, osittain koronaepidemian aiheuttamasta etätyöstä johtuen.

Pyöräilyä on edistetty olosuhteita parantamalla, (pyöräpysäköintipaikkoja lisätty, Baanan suunnittelu käynnistetty).

Kommentti: Todettakoon, että kaupungin strategiassa hiilineutraaliuden saavuttamista on kiristetty siten, että uudeksi tavoitteeksi on asetettu vuosi 2030. Toimialat kokoavat vuosittain KH:lle tiedoksi päästövähennysohjelmat, joihin viedään konkreettisia tehtäviä ja toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi. Liikenteen päästövähennyksiin kokonaisuutena tulee jatkossa kiinnittää enemmän huomiota esim. kehittämällä pyöräilyolosuhteita kilpailukykyisiksi henkilöautoliikenteelle, tehostamalla autopaikkojen ja julkisen liikenteen käyttöä jne. Tiekartan uuden valtuustokauden jakso sisältää paljon toimenpiteitä tähän liittyen. Päästövähennystoimenpiteiden toteutumisista raportoidaan osana kaupungin talousarvioseurantaa osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä. Valmisteltavana on

seurantatyökalu, jonka avulla pystytään määrittelemään toimenpiteiden vaikutukset ja samalla kohdentamaan toimenpiteet suurimman vaikuttavuuden mukaisesti.

Strateginen tavoite 3.3. Seudulliset MAL-asuntotuotantotavoitteet toteutetaan

Tarkastusvaliokunnan arviointi:

Tavoite (keskimäärin 80 asuntoa/vuosi) ylittyi, valmistuneita asuntoja oli 121 kpl.

Kommentti: MAL-asuntotuotantotavoitteiden seurannassa ei ole mielekästä tarkastella yksittäisiä vuosia, sillä etenkin Kauniaisissa valmistuneiden asuntojen määrät vaihtelevat merkittävästi eri vuosina. Tästä syystä tavoitteessakin puhutaan keskimääräisestä asuntotuotannosta vuosittain. Mittaristossa on mukana asukasluvun kehitys vuositason 5 vuoden keskiarvon mukaan. Vastaavasti laskettuna 5 viimeisimmän vuoden (2017-2021) asuntotuotannon vuotuinen keskiarvo Kauniaisissa on 137 asuntoa/v. Asuntotuotantoennusteen mukaisesti seuraavien 5-vuotisjaksojen aikana keskiarvo tulee laskemaan, sillä vuosille 2022-2024 ei ole odotettavissa lainkaan kerrostalotuotantoa, ainoastaan pientaloasuntoja mahdollisesti n. 10-15 kpl vuosittain.

Strateginen tavoite 5.4 Kiinteistöt ja kalusto kunnossa ja käytössä

Tarkastusvaliokunnan arviointi:

Pääosin toteutuneet – lukuun ottamatta tilat paremmin käytössä-mittaria, koska tilat ovat olleet rajoitetussa käytössä.

Kommentti: Tavoite kaupungin tilojen käytön lisäämisestä ja kiinteistöjen käyttöasteen seurannasta on mukana myös uudessa strategiassa.

Muu yhdyskuntatoimen toiminnan arviointi

Ote arviointikertomuksesta:

Yhdyskuntavaliokunnassa on 8.3.2022 käsitelty vuoden 2021 sisäistä valvontaa.

Tarkastusvaliokunta muistuttaa, että hallintosäännön mukaan kaikkien toimialojen valiokunnat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoivat säännöllisesti kaupunginhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Kommentti: Yhdyskuntatoimen toimialan sisäisen valvonnan ja toiminnan oikeellisuuden raportointi on koottu yhteen asiakirjaan, joka on viety yhdyskuntavaliokunnan käsiteltäväksi. Yhdyskuntavaliokunnan alainen toimialan hallinto vastaa kokonaisuudessaan toimialan asianmukaisen toiminnan ja ohjeiden noudattamisen seurannasta. Mikäli tarkastusvaliokunnan muistutuksella viitataan siihen, että vastaava raportti tulisi toimittaa myös rakennusvaliokunnalle, voidaan niin jatkossa tehdä. Rakennusvaliokunta luonnollisesti on käsitellyt vuosittain oman vastualueensa talouden ja toiminnan suunnitelmat ja niiden seurannan.

Ote arviointikertomuksesta:

Valtion ja Helsingin seudun kuntien välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimukseen 2020–2031 sisältyvän Espoon kaupunkiradan toteuttamissopimus allekirjoitettiin 24.1.2021 ja hankkeen suunnittelu käynnistyi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi Kauniaisten osallistumisen hankkeeseen

kokouksessaan 23.11.2020 sillä edellytyksellä, että Kauniaisten ei tarvitse osallistua hankeen rahoitukseen osuutensa kattohinnan 27,5 milj. euroa ylittäviltä osin, mikäli hankkeen kustannustaso nousisi arvioidusta.

Tarkastusvaliokunta esittää kustannusten tarkkaa seuranta.

Kommentti: Kustannusten seuranta on oleellinen osa Väyläviraston raportointia hankkeen ohjausryhmälle, jossa ovat mukana myös Kauniaisten ja Espoon kaupunkien edustajat. Seurannassa ei ainoastaan tarkastella jo toteutuneita kustannuksia, vaan myös suunnitelmien edetessä ennakoidaan kustannusten sitoutumista ja ylläpidetään valmiin hankkeen kustannusennustetta. Hanke muodostuu kuitenkin usean vuoden aikana useista erikseen kilpailutettavista osista, joten kustannusten ennakointi on varsin haasteellista. Samanaikaisesti joudutaan varautumaan tilanteeseen, jossa kustannusarvion uhatessa ylittyä hankkeen sisältöä supistetaan käytettävissä olevan määrärahan mukaiseksi. Hankkeen ensisijainen tavoite on kaupunkiradan junaliikenteen varmistaminen.

Ote arviointikertomuksesta:

Kaupungintalokorttelin kaavamuutos ei edennyt vuoden 2021 aikana.

Tarkastusvaliokunta toivoo kaikkien osapuolien rakentavaa ja prosessia eteenpäin vievää keskustelua. Hallinnon ja poliittisten päättäjien tulee arvioida, miksi hanke ei edennyt.

Kommentti: Kaavamuutoshankkeet ovat aina poliittisen päätöksenteon ja usein kompromissien lopputulos. Edellytykset hankkeen jatkamiseksi selvitetään.

Ote arviointikertomuksesta:

Ympäristötoimi koordinoi strategisten tavoitteiden toteutumista: 60 prosentin kasvihuonekaasujen päästövähennys vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä ja hiilineutraali Kauniainen vuonna 2035. Yhdyskuntavaliokunnan kokouksessa 19.1.2021 yhdyskuntatoimi esitteli alustavan päästövähennysohjelman vuodelle 2021. Toteutunut muun muassa: www.hiilineutraaligrani.fi sivut avattu, Kauniaisten liikennebarometri tehty, kestävien liikkumismuotojen kulkumuoto-osuudet eivät ole kasvaneet. Energiankulutus vuonna 2021 ei vähentynyt, kiinteistöjen kokonaisenergian kulutus nousi 6,1 % verrattuna vuoden 2020 tammi-elokuuhun. Kulutusta nosti kylmän alkutalven suurempi lämmitystarve sekä koronasuosituksen mukainen tehostettu ilmanvaihto julkisissa tiloissa.

Tarkastusvaliokunta toivoo hiilineutraaliustavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisen seuranta ja selkeää raportointia ja että kokonaisvastuu raportoinnista olisi selkeästi määritelty.

Tarkastusvaliokunta esittää, että ympäristötoimi selvittää mahdollisuutta tarjota kaupunkilaisille energianeuvontaa varsinkin vaihdettaessa ympäristöystävälliseen lämmitysmuotoon.

Kommentti: Kokonaisvastuu hiilineutraaliuden saavuttamisen etenemisen seurannasta ja tavoitteen koordinoinnista kuuluu ympäristötoimelle. Kaikki toimialat osaltaan kokoavat vuosittain KH:lle tiedoksi päästövähennysohjelmat, joihin viedään konkreettisia tehtäviä ja toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi. Todettakoon, että kaupungin strategiassa hiilineutraaliuden saavuttamista on kiristetty siten, että uudeksi tavoitteeksi on asetettu vuosi 2030. Päästövähennystoimenpiteiden toteutumisista raportoidaan osana kaupungin talousarvioseuranta osavuositarkastusten ja tilinpäätöksen yhteydessä. Ympäristötoimessa valmisteltavana on seurantatyökalu, jonka avulla pystytään määrittelemään toimenpiteiden vaikutukset ja samalla kohdentamaan toimenpiteet suurimman vaikuttavuuden mukaisesti. Samalla raportointi saadaan nykyistä selkeämmäksi.

Kaupunkilaisten kulutustottumuksilla ja etenkin energiankulutuksella on merkittävä vaikutus laajempaan päästövähennysten hillintään kuin mitä kaupungin hiilineutraalius pitää käsitteenä sisällään. Kaupungin virallisesta hiilineutraalisuustavoitteesta noin 10 % liittyy suoraan kaupungin toimintaan ja loput epäsuorasti asukkaiden toimintaan, käytännössä asumiseen ja liikkumiseen. Alueellisen hiilineutraalisuuden lisäksi kaupunkilaiset vaikuttavat kulutuksen ja elämäntapojensa kautta päästöihin, jotka syntyvät kaupungin rajojen ulkopuolella.

Energianeuvontaa on saatavilla useista eri lähteistä, mutta myös ympäristötoimi ohjaa kuntalaisia kestävään kulutuskäyttäytymiseen, samoin rakennusvalvonta rakennushankkeiden yhteydessä. Ympäristötoimi harkitsee myös jatkossa kaupungin taloyhtiöille suunnattavaa taloyhtiöklubitoimintaa, jonka kautta energianeuvontaa voisi jakaa kustannustehokkaasti.

Ote arviointikertomuksesta:

Tilakeskuksen toiminta on ollut tuloksellista raskaasta investointiohjelmasta huolimatta. Tilakeskuksen toimintatapaa on kehitetty ja yhä enemmän tehtäviä hoidetaan omana toimintana kustannustehokkaasti ja tuloksellisesti, esim. kiinteistöhuollon ylläpito-, korjaus- ja sähkötöitä. Kiinteistöjen reaaliaikainen energiamittausjärjestelmä maksoi itsensä takaisin jo ensimmäisenä käyttövuonna. Vuosittainen määräraha on osoitettu rakennusten kokonaistaloudellisen ja pitkäjänteisen yllä- ja kunnossapidon edellyttämiin toimenpiteisiin. Toimenpiteitä ovat olleet mm. energiatehokkuusohjelman edistäminen, sisäilmaongelmien vaatimat korjaustoimenpiteet, ennalta-arvaamattomat korjaukset (esim. vesivahingot), ulkovalaistusten ja piha-alueiden kunnostukset. Rakennusten valvontaa helpottaa käyttöönotettu e-valvomotoiminta. Led-valoprojekti katuvalaistuksen osalta jatkui. Toteutetuilla toimenpiteillä on ollut suotuisia vaikutuksia. Resurssit eivät riittäneet kaikkien kuntoarvioissa havaittujen puutteiden ja ennalta-arvaamattomien töiden teettämiseen. Töitä on jouduttu priorisoimaan ja osa siirtämään myöhemmin tehtäväksi.

Tarkastusvaliokunta toivoo, että kaupungin kiinteistöille luodaan konkreettinen toimenpideohjelma.

Kommentti: Kaupungin kiinteistöjä ylläpidetään säännöllisen kuntoarvioinnin sekä kiinteistöjen käyttäjiltä vastaanotettujen ehdotusten pohjalta. Jokaiselle kiinteistölle on luotu toimenpideohjelma, jota rahoitetaan vuosittain tarvittavan määrärahan suuruuden mukaisesti joko käyttötalouden tai investointiohjelman kautta. Pienemmät huoltotoimenpiteet sisällytetään kiinteistöjen vuosikorjauksiin ja suuremmat rakennusten elinkaarta jatkavien toimenpiteiden investointimäärärahoihin. Lisäksi kiinteistöjen energiatehokkuuden parantamiseen on luotu 10 vuoden pituinen oma toimenpideohjelma. Osa näistä toimenpiteistä sisällytetään kiinteistöjen mahdollisiin suurempiin investointihankkeisiin. Kaikkien toimenpiteiden toteutumista seurataan seurantataulukoiden ja sähköisen huoltokirjan avulla. Kiinteistöjen ilmanvaihtokanavien puhdistukset ohjelmoidaan ja niitä seurataan oman taulukon avulla.

Todettakoon vielä, että led-katuvalaistuksen uusimisen hankkeen toteutuksesta vastasi kuntatekniikan tulosalue.

Ote arviointikertomuksesta:

Rakennusvalvonnan palvelujen taksat ovat olleet neljän vuoden ajan ennallaan ilman tarkempia perusteluja. Kaupungin taksat on arvioitava säännönmukaisesti. Rakennusvalvonnan toimintakate on viime vuosina heikentynyt kuten edellä olevasta taulukosta ilmenee.

Kuntaliiton suosituksen mukaan toiminnan tuottojen tulisi kattaa toimintakulut. Millä toimenpiteillä Kauniaisten rakennusvalvonta pääsee tähän tavoitteeseen?

Kommentti: Rakennusvaliokunta on käsitellyt taksan rakennusvalvonnan tarkastus- ja valvontatehtävistä sekä muista rakentamiseen liittyvistä viranomaistehtävistä kokouksessaan 22.2.2022. KV on hyväksynyt esityksen kokouksessaan 21.3.2022 ja uusi taksa on astunut voimaan 1.7.2022. Rakennusvalvontataksan korotuksella pyritään turvaamaan rakennusvalvonnan taloudelliset toimintaedellytykset. Valtaosa toiminnan tuloista kertyy rakennusvalvonnan tarkastus- ja valvontatehtäviä sekä muita viranomaismaksuja koskevan taksan maksuista. Rakennusvalvontataksa on tarkistettu mahdollisuuksien mukaan vastaamaan muiden pääkaupunkiseudun rakennusvalvontojen taksaa.

Suomenkielisen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnan vastine

Seuraavassa käsitellään vuoden 2021 arviointikertomuksen huomioita varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen osalta ja vastataan tarkastusvaliokunnan esittämiin kysymyksiin. Lausunto koskee sekä suomenkielistä että ruotsinkielistä varhaiskasvatusta ja opetusta.

Uuden päiväkodin suunnittelu (entinen Villa Anemone) jatkui vuoden aikana ja ajan kuluessa parantaa päiväkotipaikkojen saatavuutta. Päiväkotiklusteria Kasavuorentielle täydennettiin elokuussa yksityisellä englanninkielisellä Pilke-päiväkodillä.

Tarkastusvaliokunnan mielestä päiväkotien tulisi sijaita eri puolilla Kauniaisia. (Ote arviointikertomuksesta, s. 17)

Uusi varhaiskasvatusyksikkö päiväkotitammikumpu (ent. Villa Anemone) käynnistää toimintansa vuonna 2023. Se tulee paitsi parantamaan varhaiskasvatuspaikkojen saatavuutta, myös palvelemaan Kauniaisten pohjoisosaa aiempaa paremmin. Hyvien liikenneyhteyksien myötä se palvelee parhaiten perheitä, joiden kulkeminen kohdistuu Vanhalle Turuntielle.

Päiväkotitammikummun toiminnan alettua varhaiskasvatuspaikkoja on saatavilla maantieteellisesti aiempaa kattavammin. Erityisen pitkä matka varhaiskasvatuksen palveluihin on Kauniaisten itäosassa asuvilla perheillä, esim. Juusintie.

Päätettiin ruotsinkielisten esiopetusluokkien siirtymisestä Granhultsskolaniin ja Sansinpellon päiväkodissa käynnistettävästä kaksivuotisesta esikoulukokeilusta.

Tarkastusvaliokunta toivoo, että tulokset dokumentoidaan ja esitetään päätösten tekijöille. (Ote arviointikertomuksesta, s. 17)

Arviointien valmistuessa, niistä tullaan tiedottamaan myös päätöksentekijöitä.

Tarkastusvaliokunta toteaa, että olisi syytä tarkistaa ulkopaikkakuntalaisten oppilasvalinnan määriä ja kriteerejä. (Ote arviointikertomuksesta, s. 17)

Arviointikertomuksessa todetaan, että ulkopaikkakuntalaisia oppilaita on Kauniaisten peruskoulussa noin 20–30 prosenttia. Mäntymäen koulussa ulkopaikkakuntalaisia on noin 6 prosenttia ja Kasavuoren koulussa noin 37 prosenttia. Granhultsskolanissa ulkopaikkakuntalaisia on noin 7 prosenttia ja Hagelstamska skolanissa noin 39 prosenttia (tilanne 22.8.2022). Yli kolmasosa (36 %) yläkoulujen ulkopaikkakuntalaisista on Espoosta.

Perusopetuslain (28 §) mukaan oppivelvollinen voi pyrkiä oppilaaksi myös muuhun kuin oman kunnan kouluun. Opetuksen järjestäjä on oikeutettu kotikuntakorvaukseen, kun oppilas suorittaa oppivelvollisuuttaan muussa kuin oman kotikuntansa esi- tai perusopetuksessa. Tällaisessa toissijaisessa oppilaaksiotossa opetuksen järjestäjä määrittelee perusteet oppilaaksiotolle. Lain mukaisesti kaikkia hakijoita kohdellaan yhdenvertaisesti.

Kauniaisten opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnat määräävät lukuvuosittain oppilaaksioton enimmäismäärät. Ulkopaikkakuntalaiset oppilaat voivat hakeutua Kauniaisten kouluihin erillisellä päätöksellä toissijaisen oppilaaksioton kautta. Kauniaisten perusopetukseen voidaan ottaa oppilaita toissijaisessa oppilaaksi otossa vain, jos asetettu enimmäisoppilasmäärä mahdollistaa sen. Kauniaislaisille

oppivelvollisuusikäisille koulupaikka Kauniaisten perusopetuksessa taataan aina, myös enimmäisoppilasmäärän ylittyessä.

Ulkopaikkakuntalaisten oppilasvalinnan kriteerit tarkistettiin viimeksi syksyllä 2021, kun perusopetuksen oppilaaksioton perusteisiin tehtiin päivityksiä. Suomenkielinen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunta (SOVV) hyväksyi päivitykset kokouksessaan 28.10.2021 (§ 77) ja ruotsinkielinen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunta (SUUS) kokouksessaan 04.11.2021 (§ 69). Asian käsittely SOVV:n osalta on luettavissa osoitteessa: <https://kauniainen10fi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2021156-8> ja SUUS:n osoitteessa: <https://kauniainen10fi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2021157-7>

Kun oppilas on saanut oppilaspaikan toissijaisen oppilaaksioton kautta, oikeus oppilaspaikkaan on voimassa perusopetuksen loppuun saakka koulunkäynnin jatkuessa keskeytyksettä. Kauniainen tarkistaa oppilaiden asuinpaikat säännöllisesti väestötietojärjestelmästä, mm. ennen lukuvuoden alkamista.

Jos oppilas menettää oikeutensa oppilaspaikkaan kotikunnan muuttuessa muuksi kuin Kauniainen, oppilas on velvollinen hakemaan oppilaspaikan toissijaisen oppilaaksioton kautta, mikäli haluaa edelleen käydä koulua Kauniaisissa. Oppilaspaikka myönnetään oppilaille, joka on osallistunut opetukseen Kauniaisissa. Päätös on voimassa vastaavalla tavalla kuin muun toissijaisen oppilaaksioton kohdalla perusopetuksen loppuun saakka koulunkäynnin jatkuessa keskeytyksettä.

Toisessa kunnassa asuvien oppilaiden matkakustannukset jäävät huoltajien tai oppilaan asuinkunnan maksettavaksi.

Vuosiluokille 1 ja 7 hakevat toissijaiset hakijat valitaan oppilaaksioton perusteissa määritellyssä etusijajärjestyksessä, edellyttäen, että oppilaspaikkoja on vapaana.

Toissijaisen oppilaaksioton periaatteita noudatetaan soveltuvin osin myös kesken koulupolun oppilaspaikkaa hakevien kohdalla, eli myös muille kuin 1. tai 7. luokan paikkaa hakeville, edellyttäen, että kyseisillä vuosiluokilla on vapaita oppilaspaikkoja.

Kauniaisissa yläkoulut tarvitsevat ulkopaikkakuntalaisia oppilaita, jotta he voivat järjestää opetustaan mahdollisemman optimaalisesti. Yläkoulujen optimaalinen koko on noin 300-400 oppilasta. Vuosien varrella ulkopaikkakuntalaisia oppilaita on otettu vastaan 30–60 % riippuen siitä, kuinka monta kauniaislaista lasta kouluun hakeutuu. Kouluissa, joissa on useita aineenopettajia samassa aineessa, on paremmat mahdollisuudet kehittää toimintaansa ja opetustaan. Yhteistyö opettajien välillä on tärkeää, jotta varmistetaan, että oppilaat saavat parhaan mahdollisen koulutuksen. Kun aineenopettajia on vähemmän (oppilaiden vähenemisen seurauksena), on olemassa vaara, että opetuksen laatu heikkenee. Vähemmän oppilaita tarkoittaa myös pienempää budjettia koulun kehittämiseksi. Lähtökohtaisesti kouluihin ei oteta enemmän oppilaita kuin niihin mahtuu. Koulujen oppilasmäärää voi olla mahdollista vähentää vuosiluokittain, mutta siten koulut myös menettävät rahaa, jolla kehittää koulun toimintaa.

Koska ulkopaikkakuntalaisten oppilasvalinnan kriteerejä on tarkistettu alle vuosi sitten ja ne ovat osoittautuneet toimiviksi ei niitä ole tässä vaiheessa syytä muuttaa.

Tarkastusvaliokunta ehdottaa selvitystä siitä, miksi kauniaislaiset oppilaat hakeutuvat lukioihin kotikunnan ulkopuolelle. (Ote arviointikertomuksesta, s. 19)

Kauniaisten yläkoulujen opinto-ohjaajilta on tiedusteltu mahdollisia syitä, miksi kauniaislaiset oppilaat hakeutuvat muihin kuin Kauniaisten omiin lukioihin. Opinto-ohjaajien mukaan muihin kuntiin hakee vuosittain yksittäisiä oppilaita perheen muuton takia. Osalla on sisaruksia, joiden suosituksesta mennään samaan kouluun kotikunnan ulkopuolelle. Kuten arviointikertomuksessa esitetään, yhtenä syynä

poishakeutumiselle on muiden lukioden tarjoamat erikoistumislinjat, kuten musiikki-, urheilu-, IB-, kuvaamataito- tai matemaattisluonnontieteelliset linjat. Muualle haetaan myös sosiaalisista syistä; yhdessä kaverin kanssa, tai toisaalta karkuun tuttua yhteisöä, tutustukseen uusiin ihmisiin. Myös vanhempien mielipide ja arvot voivat vaikuttaa hakeutumispäätökseen. Kiusaamiskokemukset voivat niin ikään ajaa oppilaita hakeutumaan muualle.

Pääkaupunkiseudun toimiva julkinen liikenne mahdollistaa hakeutumisen myös muihin kuin oman kunnan lukioihin, esimerkiksi Espooseen ja Helsinkiin. Osalla kauniaislaisista oppilaista on tavoitteellinen harrastus, joka vaatii matkustamista, jolloin oppilas hakee lukioon, joka on lähellä harrastuspaikkaa, joten liikkumiseen käytettävää aikaa voi minimoida.

Opinto-ohjaajat tuovat esiin yhtenä syynä Kauniaisista poishakeutumiselle sen, että tutustumiskäynneillä, joita etenkin 9.-luokkalaiset tekevät kunnan ulkopuolisiin lukioihin, muiden lukioden tilat vaikuttavat houkuttelevimmilta. Esimerkiksi Kasavuoren koulukeskuksessa osa yläkoulun päättävistä oppilaista kokee kaipaavansa vaihtelua eikä siksi halua jatkaa lukiota enää samassa koulukeskuksessa yhdessä yläkoululaisten kanssa.

Kauniaisten lukioihin puolestaan haetaan siitä syystä, että ne sijaitsevat lähellä ja on kuultu tuttavilta hyvää lukioden yhteishengestä ja opetuksen laadusta sekä opettajien ammattitaidosta. Monilla ystävät ovat tärkeä syy hakeutua Kauniaisten lukioihin ja se, että yhteisö on muutenkin tuttu. Kauniaisten lukiossa bisneslinja vetää hakijoita.

Koska Gymnasiet Grankulla samskola on yksi maan parhaista ruotsinkielisistä lukioista ja Kauniaisten lukion keskiarvo on niin ikään korkea, pääsemisen esteenä on usein kauniaislaisen oppilaan liian matala keskiarvo. Oppilaat, joilla on matala keskiarvo, eivät laita ensimmäiseksi vaihtoehdoksi Kauniaista, koska tietävät, että heidän keskiarvonsa ei riitä sisäänpääsyyn. Lukioilla tulee myös niin sanotusti seinät vastaan opiskelijamäärän suhteen, eli tilat eivät riitä kaikille.

Opinto-ohjaajat mainitsevat myös toisaalta sen, että osalle kauniaislaisista oppilaista Kauniaisten lukioden sisäänpääsyn keskiarvot ovat liian matalat ja he kokevat, että muilla pääkaupunkiseudun korkeamman keskiarvon lukioilla on heille enemmän annettavaa. Näillä oppilailla on itsellään hyvät keskiarvot ja he pääsevät haluamiinsa lukioihin.

Lukioden korkea sisäänpääsykeskiarvo on vetovoimatekijä ja osoitus lukion laadukkaasta tasosta, mistä on syytä pitää kiinni. Ei pidä nähdä ongelmana, että ne kauniaislaiset nuoret, joilla ei ole tarpeeksi korkea keskiarvo hakeutuvat lukioihin muualle. Kauniaisten lukioihin hakeutuu paljon nuoria esimerkiksi Espoosta ja Helsingistä, mikä on luonnollista Kauniaisten keskeisen sijainnin takia. Sen sijaan, että asiaan suhtaudutaan ongelmana, on syytä kohdistaa huomio siihen, miten varmistetaan, että lukio-opetus on jatkossakin laadukasta ja tavoiteltua Kauniaisissa.

Tarkastusvaliokunta kysyy, millä tavoin taataan jatkossa hyvä lukio-opetus Kauniaisissa talouden tiukentuessa? (Ote arviointikertomuksesta, s. 19)

Hyvän ja laadukkaan lukio-opetuksen takaamiseksi olennaista on vahvistaa lukiokoulutuksen vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona. Siksi Kauniaisten lukioden korkeakouluyhteistyötä kannattaa entisestään tiivistää. Opinto-orientoituneet lukiolaiset voisivat suorittaa yliopiston peruskursseja ja kieliopintoja jo lukio-opintojen aikana. Tämä sujuvoittaisi siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle, mikä on yhtenä keskeisenä lukiouudistuksen (LOPS 2021)

tavoitteena. Lukiouudistuksen tavoitteena on myös vastata paremmin yhteiskunnallisiin osaamistarpeisiin kuten korkeakoulujen ja työelämän vaatimuksiin.

Kauniaisten lukion ja Gymnasiet Grankulla samskolanin välistä yhteistoimintaa, kuten yhteisiä opintojaksoja, lisäämällä myös pienet kieliryhmät voisivat toteutua. Yhteistoiminta voisi mahdollistaa erilaisia erikoismoduuleita esimerkiksi luonnontieteissä ja humanistisissa aineissa. Tämä edistäisi nykyistä laajempien opintojaksojen ja oppiainerajat ylittävien opintojen järjestämistä ja opiskelijoiden laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, lukion opetussuunnitelman (LOPS 2021) tavoitteiden mukaisesti. Yhteistoimintaa edistäisi, jos kaupungin lukioilla olisi yhteinen koulukampus. Vastaavanlaista on toteutettu menestyksellä esimerkiksi Vaasassa.

Lukioiden opettajien erityisosaamista voisi hyödyntää, jos heillä olisi opetusta sekä ruotsin- että suomenkielisellä puolella. Olisi edistyksellistä, jos kaupungin palveluksessa olisi opettajia, jotka pystyvät opettamaan molemmilla kotimaisilla kielillä. On myös syytä panostaa opettajien työhyvinvointiin, jotta opettajat saadaan pysymään Kauniaisten lukioissa, sekä saadaan houkutelua ja rekrytoitua lisää päteviä opettajia tarvittaessa.

Lukiolaisten hyvinvoinnin edistäminen, opiskelijälähtöisyyden vahvistaminen sekä sen myötä opiskelumotivaation ja opintojen mielekkyyden lisääminen ovat keskeisiä tavoitteita hyvän lukio-opetuksen takaamiseksi. Näitä tavoitteita voidaan edistää panostamalla hyvinvointiopetukseen, opinto-ohjaukseen ja tukeen.

Lukioilla on omat päästövähennysohjelmat, joiden toimenpiteisiin he ovat sitoutuneet osana Kauniaisten kaupungin tavoitetta hiilineutraaliudesta. Toimenpiteillä edistetään niin kestävää kehitystä kuin myös kestävää kiertotaloutta, esimerkiksi leasing-ratkaisuilla ja laitteita kierrättämällä. Talouden tiukentuessa ja esimerkiksi sähkön hinnan kallistuessa on tärkeää kiinnittää huomiota jokapäiväisiin arjen valintoihin, joilla voidaan vähentää kiinteistöjen energiankulutusta ja käyttää resursseja mahdollisimman tehokkaasti, uusiutuvia energiamuotoja lisäten.

Tiivistetysti, hyvä lukio-opetus taataan talouden tiukentuessakin panostamalla opiskelijoiden ja opetushenkilökunnan hyvinvointiin, satsaamalla opinto-ohjaukseen ja tukeen, lisäämällä lukioiden välistä yhteistyötä ja yhteistoimintaa sekä pitämällä kiinni sovituista säästötoimenpiteistä niin kestäväen talouden kuin kestäväen kehityksen edistämiseksi.

Bemötande av svenska utskottet för undervisning och småbarnspedagogik

Nedan behandlas de observationer i utvärderingsberättelsen för år 2021 som gäller småbarnspedagogiken och utbildningen och svaras på de punkter som revisionsnämnden lagt fram. Utlåtandet gäller både den finskspråkiga och svenskspråkiga småbarnspedagogiken och utbildningen.

Planeringen av det nya daghemmet (före detta Villa Anemone) fortsatte under året och förbättrar över tid tillgången på daghemsplatser. Daghemsklustret på Kasabergsvägen kompletterades i augusti med privata engelska daghemmet Pilke.

Revisionsutskottet anser att daghemmen bör finnas i olika delar av Grankulla. (Utdrag ur utvärderingsberättelsen, s. 17)

Den nya enheten för småbarnspedagogik, Daghemmet Ekkulla (tidigare Villa Anemone) inleder sin verksamhet år 2023. Den kommer förutom att förbättra tillgången till platser inom småbarnspedagogik även betjäna den norra delen av Grankulla bättre än tidigare. I och med goda trafikförbindelser betjänar den bäst de familjer som rör sig vid Gamla Åbovägen.

Efter att Daghemmet Ekkulla har inlett sin verksamhet är utbudet av platser inom småbarnspedagogik geografiskt mer täckande än förr. Särskilt lång väg till småbarnspedagogiken har de familjer som bor i östra delen av Grankulla, t.ex. Juusvägen.

Den svenskspråkiga förskoleundervisningen flyttas till Granhultsskolan och ett tvåårigt förskoleförsök påbörjas på Sansinpellon päiväkoti.

Revisionsutskottet hoppas att resultaten dokumenteras och presenteras för beslutsfattare. (Utdrag ur utvärderingsberättelsen, s. 17)

Då utvärderingar färdigställs, kommer även beslutsfattarna att informeras om dem.

Revisionsutskottet konstaterar att antalet elever och kriterierna för urval av elever bosatta i andra kommuner bör ses över. (Utdrag ur utvärderingsberättelsen, s. 17)

Revisionsutskottet konstaterar i utvärderingsberättelsen att cirka 20–30 procent av eleverna i grundskolorna i Grankulla kommer från andra kommuner. I Mäntymäen koulu kommer cirka 6 procent av eleverna från andra kommuner och i Kasavuoren koulu cirka 37 procent. I Granhultsskolan kommer cirka 7 procent av eleverna från andra kommuner och i Hagelstamska skolan cirka 39 procent (situationen 22.8.2022). Över en tredjedel (36 procent) av utsocknes eleverna i högklasserna kommer från Esbo.

I enlighet med lagen om grundläggande utbildning (28 §) kan en läropliktig elev också ansöka om inträde till en skola i någon annan kommun än hemkommunen. Utbildningsanordnaren har rätt att få hemkommunsersättning när en elev fullgör sin läroplikt inom förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen i en annan kommun än hemkommunen. Vid sådan sekundär elevantagning bestämmer utbildningsanordnaren grunderna för elevantagningen. Enligt lagen ska alla sökandena behandlas jämställt.

Utskotten för utbildning och småbarnspedagogik i Grankulla fastslår läsårsvis det maximala antalet för elevantagningen. Utsocknes elever som har fått en elevplats i Grankulla enligt ett separat beslut om sekundär elevantagning kan gå i skola i Grankulla. Nya elever kan antas till den grundläggande utbildningen genom den sekundära elevantagningen endast om det fastställda maximala antalet inte överskrids. Läropliktiga elever bosatta i Grankulla garanteras alltid en plats inom den grundläggande utbildningen i Grankulla, även då maximiantalet elever har överskridits.

Kriterierna för elevantagningen från andra kommuner granskades senast på hösten 2021 när det gjordes uppdateringar i elevantagningen till den grundläggande utbildningen. Finska utskottet för undervisning och småbarnspedagogik (SOVV) godkände uppdateringarna på sitt sammanträde 28.10.2021 (§ 77) och svenska utskottet för undervisning och småbarnspedagogik (SUUS) på sitt sammanträde 4.11.2021 (§ 69).

Behandlingen av ärendet för SOVV:s del kan läsas på adressen:

<https://kauniainen10fi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2021156-8> och för

SUUS:s del på adressen:

<https://kauniainen10fi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2021157-7>

När en elev har fått en plats via den sekundära elevantagningen är rätten till elevplatsen i kraft till slutet av den grundläggande utbildningen på villkor att skolgången fortsätter utan avbrott. Grankulla granskar regelbundet elevernas hemkommun enligt befolkningsregistret, bland annat innan läsåret börjar.

Om eleven går miste om sin rätt till en elevplats på grund av att elevens hemort har ändrats till något annat än Grankulla, är eleven skyldig att ansöka om elevplats via den sekundära elevantagningen om hen också i fortsättningen vill gå i skola i Grankulla. Elevplatsen beviljas till elever som har deltagit i undervisningen i Grankulla. Beslutet är i kraft på samma sätt som för andra former av intagning via den sekundära elevantagningen, det vill säga till slutet av den grundläggande utbildningen på villkor att skolgången fortsätter utan avbrott.

Elever som är bosatta i en annan kommun ersätts inte för skolresor, det vill säga vårdnadshavarna eller elevens boendekommun ska stå för kostnaderna för skolresorna.

De elever som ansöker om en plats till årskurserna 1 och 7 via den sekundära elevantagningen väljs utifrån en fastställd prioritetsordning, under förutsättning att det finns lediga elevplatser.

Principerna för den sekundära elevantagningen ska i tillämpliga delar iakttas också då elever ansöker om en elevplats mitt under skolgången, det vill säga elever som söker plats i andra årskurser än årskurs 1 eller årskurs 7, under förutsättning att det finns lediga elevplatser i den aktuella årskursen.

Skolorna med årskurserna 7-9 i Grankulla behöver elever, som är bosatta i andra kommuner, för att kunna förverkliga sin undervisning på ett möjligast optimalt sätt. Den optimala storleken för skolor med högklasser är 300-400 elever. Under årens lopp har andelen elever som är bosatta i andra kommuner och fått plats i Grankulla varit mellan 30 % och 60 %. Antalet har varit sammankopplat med hur många i Grankulla bosatta barn som har sökt sig till skolorna. Skolor som har flera ämneslärare i samma ämne har bättre möjligheter att utveckla verksamheten och undervisningen. Samarbetet mellan lärarna är viktigt för att säkerställa att eleverna får en så bra utbildning som möjligt. När det finns färre ämneslärare (på grund av färre elevantal) finns risken att kvaliteten på undervisningen sjunker. Färre elever betyder också en mindre budget för att utveckla skolan. Utgångspunkten är att inte ta emot fler elever till skolan än vad det finns plats för. Det är möjligt att minska på elevantalet i skolorna årskursvis men då förlorar skolorna också pengar som är ämnade för utveckling av skolans verksamhet.

Eftersom kriterierna för elevantagningen från andra kommuner har granskats för mindre än ett år sedan och de har visat sig fungerande är det inte befogat att ändra på kriterierna i det här skedet. Den nytta som elever från andra kommuner skapar för utbildningen i Grankulla nämns också ovan.

Revisionsutskottet föreslår en utredning om varför elever som bor i Grankulla ansöker till gymnasier i andra kommuner. (Utdrag ur utvärderingsberättelsen, s. 19)

Vi har bitt studiehandledarna för årskurserna 7–9 i Grankulla att ange eventuella orsaker till att elever från Grankulla söker sig till gymnasier utanför staden. Enligt studiehandledarna ansöker enstaka elever om en plats i andra kommuner på grund av att familjen flyttar. En del har syskon som går i en skola utanför hemkommunen och som rekommenderar samma skola. Precis som utvärderingsberättelsen presenterar är en av orsakerna till att ansöka om en plats utanför Grankulla de specialiseringslinjer som finns i andra gymnasier, såsom musik-, idrotts-, IB- och bildkonstlinjen eller matematisk-naturvetenskapliga linjen. Det finns också sociala orsaker till att man söker sig annanstans: tillsammans med en kompis eller för att komma undan den bekanta gemenskapen och lära känna nya människor. Även föräldrarnas åsikter och värderingar kan påverka beslutet. Erfarenheter av mobbning kan likaså driva elever till att söka sig annanstans.

Den fungerande kollektivtrafiken i huvudstadsregionen gör det också möjligt att söka sig till gymnasier utanför den egna kommunen, till exempel till Esbo och Helsingfors. En del av Grankullaeleverna har en målorienterad hobby som kräver resande och då ansöker eleven om en plats i ett gymnasium som ligger nära hobbyn så att resetiden kan minimeras.

Studiehandledarna framför också den orsaken till att söka sig bort från Grankulla att då eleverna i framförallt årskurs 9 får bekanta sig med skolor utanför den egna kommunen verkar deras lokaler mer lockande. Till exempel i Kasavuoren koulu keskus upplever en del av de elever som går ut skolan att de saknar omväxling och vill därför inte fortsätta i gymnasiet i samma skolcentrum tillsammans med högklassielever.

Elever söker sig däremot till gymnasierna i Grankulla för att de ligger nära och för att bekanta har berättat om den goda sammanhållningen i gymnasierna, kvaliteten på undervisningen och lärarnas kompetens. För många är vännerna en viktig orsak till att söka sig till gymnasierna i Grankulla och att stället och gemenskapen är bekanta från förr. Businesslinjen i Kauniaisten lukio lockar också sökare.

Eftersom Gymnasiet Grankulla samskola är ett av de bästa svenskspråkiga gymnasierna i landet och också Kauniaisten lukio har ett högt antagningsmedeltal är hindret för en Grankullaelev för att komma in ofta lågt medeltal. Elever med lågt medeltal anger inte Grankulla som sitt första alternativ eftersom de vet att deras medeltal inte är tillräckligt högt för att komma in. I gymnasierna kommer också så att säga väggen emot när det gäller antalet studerande, lokalerna räcker inte till för alla.

Studiehandledarna nämner däremot också att för en del av Grankullaeleverna är antagningsmedeltalen i gymnasierna i Grankulla för låga och de upplever att andra gymnasier i huvudstadsregionen med högre medeltal har mer att erbjuda. De här eleverna har själva högt medeltal och de kommer in på de gymnasier som de vill till.

Gymnasiernas höga antagningsmedeltal är betydande för attraktionskraften och ett tecken på hög nivå, vilket det är värt att hålla fast vid. Vi ska inte se det som ett problem att de ungdomar i Grankulla som inte har tillräckligt högt medeltal söker sig till gymnasier annanstans. Många ungdomar från till exempel Esbo och Helsingfors söker sig till gymnasierna i Grankulla, vilket är naturligt med tanke på Grankullas centrala läge. I stället för att se på saken som ett problem borde vi fokusera på hur vi ska kunna garantera att gymnasieundervisningen i Grankulla också i framtiden är högklassig och eftersträfvärd.

Revisionsutskottet frågar hur staden säkerställer en god gymnasieutbildning i Grankulla i framtiden då ekonomin dras åt? (Utdrag ur utvärderingsberättelsen, s. 19)

För att garantera en god och högklassig gymnasieundervisning är det centralt att stärka attraktionskraften hos gymnasieutbildningen som en allmänbildande utbildningsform som ger behörighet att studera vidare vid en högskola. Därför lönar det sig att göra samarbetet mellan högskolor och gymnasierna i Grankulla ännu tätare. Studieorienterade gymnasieelever kunde avlägga grundkurser och språkkurser vid universitetet redan under gymnasiestudierna. Det här skulle göra det smidigare att ta sig från studierna på andra stadiet till studier på högskolenivå, vilket är ett av de centrala målen för gymnasiereformen (GLP 2021). Målsättningen för gymnasiereformen är också att bättre svara på samhällets kunskapsbehov såsom högskolornas och arbetslivets krav.

Genom att öka samarbetet mellan Kauniaisten lukio och Gymnasiet Grankulla samskola, till exempel genom gemensamma kurser, kunde även små språkgrupper vara möjliga. Sådan samverkan kunde möjliggöra olika specialmoduler i till exempel naturvetenskapliga och humanistiska ämnen. Det här skulle bättre än tidigare främja ordnandet av bredare kursinnehåll och ämnesövergripande studier samt gynna utvecklingen av studerandenas ämnesövergripande kompetens i enlighet med målsättningarna i gymnasiets läroplan (GLP 2021). Ett gemensamt gymnasiecampus skulle befrämja samarbetet. Motsvarande lösningar har visat sig lyckade i bland annat Vasa.

Specialkunskaper hos gymnasielärarna kunde utnyttjas om de hade undervisning både på den svensk- och finskspråkiga sidan. Det skulle vara progressivt att staden hade lärare som kunde undervisa på de båda inhemska språken. Det är också viktigt att satsa på lärarnas arbetshälsa så att lärarna vill stanna i gymnasiet och så att vi kan locka och rekrytera fler kompetenta lärare vid behov.

Att främja gymnasiestuderandenas välmående, stärka studerandefokus och samtidigt studiemotivationen samt öka meningsfullheten i studierna är centrala mål för att garantera kvalitativ gymnasieundervisning. Vi kan främja de här målen genom att satsa på välmåendeundervisning, studiehandledning och stöd.

Gymnasierna har egna program för utsläppsminskning och skolorna har förbundit sig att genomföra åtgärderna i programmen som en del av Grankullas mål att bli en klimatneutral stad. Med åtgärderna främjar vi hållbar utveckling och också hållbar cirkulär ekonomi, till exempel genom leasinglösningar och återvinning av maskiner. Då ekonomin stramas åt och till exempel elpriset stiger är det viktigt att fästa uppmärksamhet vid val som påverkar vardagen alla dagar, det vill säga val som minskar på fastigheternas energiförbrukning, främjar resurssmart verksamhet och ökar förnybara energiformer.

För att sammanfatta det hela: även när ekonomin stramas åt garanterar vi kvalitativ gymnasieundervisning då vi satsar på studerandenas och undervisningspersonalens välmående samt studiehandledning och stöd, ökar samarbetet och samverkan mellan gymnasierna och håller fast vid de överenskomna sparåtgärderna för att främja både hållbar ekonomi och hållbar utveckling.

Kulttuuri- ja vapaa-aikavaliokunnan vastine

Valiokunnalle ei sinänsä esitetä suoria kysymyksiä. Tarkastusvaliokunta toivoo kuitenkin selitystä, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty ja mitä tuloksia on saavutettu liittyen kaupungin strategiassa mainittu Fiksun toiminnan, talouden ja yhteistyön Kauniainen avoin ja kokeileva -kohdassa, missä on kirjattu, että sivistystoimen kokeilukulttuuria jatkokehitetään.

Kulttuuri- ja vapaa-aikavaliokunnan alaisessa toiminnassa on tehty mm. seuraavaa:

Kansalaisopisto:

- Vuoden 2021 kevätlukukautta varten sekä henkilökunta että opiskelijat olivat harjoitelleet etäopetukseen siirtymistä koronapandemian takia.
- Opistolle hankittiin oma Zoom -sovelluspaketti IlonaIT:ltä etäopetusta varten.
- Opistolle hankittiin tehokkaat PC:t ja valot etäopetuksen striimejä varten.
- Petran Sotilashuone muutettiin lukuvuodeksi 2021-2022 striimausstudioksi.
- Puutarhakurssit osoittautuivat korona-ajan hittituotteeksi, joten niitä lisättiin.
- Kun uimahalli koronarajoitusten takia oli kiinni keväällä 2021, vesijumput muutettiin etänä toteutettaviksi kuivajumpiksi.
- Etäopetusta lisättiin syksyn 2021 kurssiohjelmaan. Kyseessä ei ollut koronarajoitusten pakottamaa etäopetusta.
- Opisto osallistuu Osaava-projektiin yhdessä Omnian, Espoon työväenopiston ja Kirkkonummen kansalaisopiston kanssa. Projekti jatkuu vuonna 2022 ja sen tarkoituksena on kehittää opettavan henkilökunnan digitaitoja.
- Opisto osallistuu Digilingua -projektiin yhdessä muiden kunnallisten pks-opistojen kanssa. Projekti jatkuu 2022 ja sen tavoitteena on kehittää kieltenopettajien etäopetustaitoja. Projektin kehitystyötä voi myös käyttää muissa aineryhmissä.

Kirjasto:

- Aloitettiin digitaalisten palveluiden kuten Apotin käyttöliittymän Maisa.fi-palvelun käyttökoulutukset.
- Kirjaston kuuntelupiiri aloitti toimintansa.
- Ilmastoasiat lisättiin painopistealueena kirjaston uuteen viestintäohjelmaan.
- Kirjaston puutarhakokeilu, jolla tuodaan näkyviin ilmastoteemaa, alkoi.
- Asiakkaille järjestettiin ilmastolukupiirejä.
- Kotipalvelukierrokset mahdollisuuksien mukaan sähköpyörällä.
- Taukojumppavideot yhdessä Anna Markelinin kanssa.
- Tuetun työn työntekijä aloitti kirjastossa.
- Tasa-arvoisemman kirjaston puolesta -hankkeessa toteutettiin sukupuolinormisuunnistus ja otettiin käyttöön sukupuolineutraalit wc:t.

Yleishallinnon vastine

4. Toiminnan tavoitteiden toteutumisen arviointi

Tarkastusvaliokunta toivoo selkeää vuositavoitteiden asettamista ja toteutumisen raportointia. Tarkastusvaliokunta suosittelee edelleen, että vuosikohtaisten tavoitteiden asettamisessa ja niiden määrässä kiinnitetään huomiota käytettävissä oleviin resursseihin varsinkin taloudellisen epävarmuuden vallitessa. Lisäksi tavoitteet olisi hyvä jakaa seurattaviin ja aikataulutettuihin välitavoitteisiin.

Kauniaisten kaupunkistrategia 2018-2022 sisältää hyvin paljon tavoitteita, joista on johdettu erilaisia toimenpiteitä eri vuosille. Tavoitteiden määrä ei ole ollut realistisella tasolla, ja siksi uuden, vuosille 2023-2030 laaditun kaupunkistrategian valmistelussa pyrittiin tietoisesti vähentämään tavoitteiden määrää. Tavoitteiden jaksottaminen koko strategiakaudelle oli myös strategiavalmistelun lähtökohtia. Molemmissa edellä mainituissa tavoitteissa otettiin askelia oikeaan suuntaan.

Kuntalainen keskiössä

Kauniaisten kaksikielisyysohjelman päivittäminen on edelleen siirtynyt vuodelle 2022, eikä ohjelmaa ole viety käytäntöön. Kielibarometrin tulosten hyödyntämistä ei ole tilinpäätöksessä raportoitu. Kielikoulutuksia on pidetty ja tarjontaa on lisätty, mutta kielikurssien ja osallistujien määrää ei ole tilinpäätöksessä raportoitu talousarvion edellyttämällä tavalla.

Kauniaisten kaksikielisyysohjelman päivitys jäi odottamaan uuden kaupunkistrategian valmistumista ja siihen kirjattuja strategisia linjauksia kaupungin kaksi- ja mahdollisesta muunkielisyydestä. Kielibarometrin positiivisia tuloksia Kauniaisten osalta hyödynnetään myös kaksikielisyysohjelmassa. Kaksikielisyysohjelman päivitys tuodaan luottamushenkilökäsittelyyn 2022 syksyn aikana.

Kaupungin järjestämistä henkilökunnan kielikoulutuksista raportoidaan vuoden 2022 osavuositarkastuksessa ja myöhemmin tilinpäätöksessä tarkemmalla tasolla.

Kouluruoan kulutus per oppilas – mittauksen tuloksia ei ole raportoitu. Näin ollen ei voida arvioida vastaako kulutus tavoitteen mukaisesti kansallisia suosituksia.

Koulujen ruokahävikkiä mitataan ja ruokatoimikuntien lukuvuoden teemana oli ruokahävikin vähentäminen yhteistyössä koulujen kanssa. Mittauksia on laajennettu ja kehitetty, jotta jatkossa saataisiin luotettavampaa tietoa ruokakäyttäytymisestä.

Terve kuntatalous

Valtuustokauden rakenteellinen kumulatiivinen tulos oli alijäämäinen vuonna 2021. Tavoitteena oli talouden mittareista 4/5 vihreällä. Tämä ei toteutunut. Toteutui 2/5 vihreällä.

Tämän hetken ennusteiden mukaan talouden mittareissa saavutetaan huomattavasti paremmat tulokset vuoden 2022 osalta.